

PET GODINA NEZAVISNOSTI IZRAELA*)

Ono što je postignuto u Izraelu u toku ovih proteklih pet godina — u prihvatanju stotine hiljada novih useljenika, u postavljanju osnova za novu ekonomiku i njeno proširenje u oblasti industrije, poljoprivrede i trgovine, u kultivisanju neobradivog zemljišta i u razvijanju prirodnih bogatstava zemlje, u organizaciji državnog aparata sa širokom mrežom javnih službi, u stvaranju armije, vazduhoplovstva i mornarice, — sve to u jednom stalnom naporu da se objedine i združe jevrejski imigranti iz raznih zemalja u jednu naciju i zajednicu iste kulture, pretstavlja delo za koje bi normalno bile potrebne decenije. Mada se već i sada, posle pet godina nezavisnosti Izraela, vide sjajni rezultati oni će se u potpunosti osetiti tek u godinama koje dolaze.

Ovaj vanredno teški zadatak sastojao se u realizaciji neodoljive rešenosti naroda da se bori protiv, naizgled, nesavladivih prepreka prostora i vremena — protiv proterivanja s rodne grude, protiv vekovnog izgnanstva i protiv raštrkanosti širom celog sveta. Široki planovi za budućnost dalje doprinose oblikovanju izraelske koncepcije o preporođenoj jevrejskoj naciji, demokratskoj u svom načinu života, koja teži ka socijalnom i tehničkom progresu, koja će poslužiti kao most između Istoka i Zapada i pomoći razumevanju jednog i drugog sveta; o naprednoj zemlji koja se nalazi na zapadnim ulaznim vratima Azije, koja će ostvariti mirnu saradnju sa njenim susedima na Srednjem Istoku na zajedničku korist ovog važnog područja; o zavičaju i skloništu za one Jevreje širom sveta koji žele da žive punim jevrejskim životom ili za one koji su prisiljeni da zbog rasne ili nacionalne diskriminacije napuste zemlje u kojima su dosada živeli; o duhovnom centru nacionalne kulture za sve Jevreje sveta.

Imigracija — „okupljanje izgnanika“

Glavni zadatak preduzet od strane države Izrael od njenog osnivanja, njen glavni cilj, bio je prihvatanje jevrejskih useljenika iz

---

*) Ovaj je članak napisan početkom 1953 god.

raznih delova sveta, nazvan „okupljanje izgnanika“. To pretstavlja osnovnu pokretačku snagu u teškim naporima i velikim žrtvama koje su dovele do osnivanja države Izrael. Glavni cilj borbe za nezavisnost Izraela sastojao se u obezbeđenju domovine za beskućne Jevreje sveta. To pokazuje zašto je prvi zvanični akt nezavisne Države Izrael bio posvećen prvostepenom zadatku zbrinjavanja izbeglica. Ovaj dostojanstveni akt ukinuo je ograničenje u pogledu imigracije Jevreja koje je bilo ozakonjeno od strane britanske mandatorske vlade. Kasnije je izraelski parlamenat doneo zakon nazvan „Zakon o povratku“, koji priznaje slobodno pravo svakog Jevrejina da se useli u Izrael.

Od proklamovanja nezavisnosti Izraela u maju 1948 godine, uselilo se u zemlju 715.000 jevrejskih imigranata. Do početka 1953 godine jevrejsko stanovništvo Izraela povećalo se za 120% dostižući ukupno 1,460.000 stanovnika u poređenju sa 650.000 stanovnika u aprilu 1948 godine. Povećanje stanovništva u godinama 1948—51, uglavnom putem imigracije, kretalo se između 15 i 30% godišnje. To je mnogo, imajući u vidu da je najveće godišnje povećanje stanovništva koje je ikada poznato u istoriji kolonizacije putem imigracije iznosilo 4%.

Priliv imigranata u Izrael znatno je opao od 1952 godine naovamo usled strogih ograničenja u pogledu emigracije iz istočnoevropskih zemalja, u kojima još živi veliki broj jevrejskih emigranata. Opađanje masovne imigracije usledilo je delimično i usled prirodnog i privremenog usporavanja tempa velikog pokreta useljenika koje je usledilo neposredno posle formiranja države.

Poseban slučaj jevrejske migracije u Izrael pretstavlja evakuaciju čitavih jevrejskih zajednica iz raznih zemalja. U toku pet godina preko 90% jevrejske zajednice koja je živela u Iraku — 124.000 od 135.000 — prebačeno je u Izrael. To je bila zamašna operacija koja je sprovedena zbog anti-jevrejskih progona koje je počela da sprovodi vlada Iraka. Prihvatanje cele jevrejske zajednice iz Jemena, koja je iznosila 45.000, izvršeno je od strane Izraela putem vazdušne operacije nazvane „čarobni ćilim“. Masovna imigracija koja je sprovedena putem preseljenja jevrejskih zajednica u obimu od 60 do 80%, usledila je takođe i iz Bugarske, Jugoslavije, Poljske, Čehoslovačke i Libije. Ovi slučajevi pokazuju da je migracija Jevreja u Izrael bila ustvari pre seoba nego običan proces emigracije.

Apsorbovanje useljenika

Da bi se savladala masovna imigracija stvorena je u prvim danima državnosti Izraela široka mreža prihvatnih logora u kojima su imigranti probavili često više meseci besposleni, pre nego što je bilo moguće da se uključe u rad i da im se obezbede stanovi. U logorima su dobijali hranu, odeću, pružana im je lekarska pomoć, učili

su hebrejski jezik i razne zanate. Ali ovaj sistem je neminovno doveo do velikih poteškoća i pokazao se kao nepodesan.

U 1950 prihvaćen je drugi metod absorbovanja imigranata. Novi se sistem sastojao u prebacivanju imigranata u privremena naselja nazvana maabarot, u područja gde su uslovi za rad bili povoljniji ili na mesta koja su planirana da postanu sela ili gradovi, ne čekajući na dovršavanje stalnih stanova. Obezbeđeni smeštaj useljenika u maabarot bio je privremen, jer se istovremeno pristupilo i izgradnji stalnih naselja. Stanovnici maabarot nisu dugo bili upućeni na pomoć države. Oni su i sami mogli da stiču sredstva za život radeći na obližnjim javnim radovima, pošumljavanju i osposobljavanju zemljišta za obradu, irigacionim radovima, u izgradnji puteva ili u pojedinim industrijskim ili poljoprivrednim preduzećima. Planovi su bili usmereni na to da se veći broj maabarot razvije u poljoprivredna naselja ili nova predgrađa ili nezavisne gradove. 50 maabarot postale su do kraja 1952 god. autonomna poljoprivredna područja.

Novi useljenik iz Jemena

Ovaj metod absorbovanja bio je bolji u poređenju sa ranijim sistemom pošto je doprineo ukidanju neproduktivnog logorskog života i besposlenog čekanja koje je negativno uticalo na same imigrante i kočilo proces ekonomske i socijalne integracije u životu zemlje.

Manje od 1% svih imigranata od 1948 opredelio se za zaposlenje u poljoprivredi. Ipak, 189.000 od njih bilo je naseljeno u poljoprivrednim područjima. Preko 100.000 se osposobilo za ratare. Od 360 novih poljoprivrednih naselja različitog tipa, koliko ih je stvoreno od nezavisnosti Izraela, oko polovinu podigli su sami novi useljenici. 26.000 je otišlo u kibuće. Međutim, najpopularnija forma poljoprivrednog naselja, široko primljena od strane novih imigranata jeste zadružno sitnosopstveničko selo, tzv. mošav. Kod ove forme poljoprivrednog naselja, mada je zemlja društvena svojina, svaki poljoprivrednik obrađuje svoj deo zemlje, dok su prodaja i nabavka, međusobna pomoć i ostale forme proizvodnje organizovane na zadružnoj bazi. Uz to dolaze pomoćni poljoprivredni radovi u okolini, kao vanredni izvori prihoda i slobodnog snabdevanja poljoprivrednim proizvodima.

Uzeto u celini, oko 20% novih imigranata u toku pet godina od nezavisnosti Izraela, posvetilo se poljoprivredi. Međutim, od celokupnog naseljenog jevrejskog stanovništva u poljoprivredi je za-

posleno samo 17%. To nije dovoljno, pa je u nedavno postavljenim planovima bila posvećena veća pažnja poljoprivrednim naseljima tako da će se postići povećanje prema kome će 1/4 stanovništva biti upućena u poljoprivredu. Izraelska radnička federacija razvila je inicijativu za pokret „iz grada u selo“ u cilju da se gradsko stanovništvo navede na prelaz, preseljenje u sela. Usled ovog pokreta a takode i usled vladine deflacionističke privredne politike preduzete tokom poslednjih godina, interes za poljoprivredu znatno se povećao.

Mnogi imigranti koji su se nastanili po gradovima, našli su zaposlenje u povećanoj izraelskoj industriji i na građevinskim radovima. Mnogi od njih osnovali su male trgovine, manja industrijska ili zadružna preduzeća. 35.000 novih imigranata osposobljeno je za kvalifikovane radnike u zanatstvu i pojedinim granama industrije putem specijalnih stručnih kurseva. Za intelektualce — lekare, sudije, inženjere itd., glavni problem je pretstavljalo kako savladati hebrejski jezik. Intenzivni kursevi hebrejskog jezika, nazvani „ulpanim“ dali su vanredno korisne rezultate.

Razvoj industrije i prirodnog bogatstva

Imigracija, odnosno okupljanje izgnanika pojavljuje se kao prvenstveni zadatak Države Izrael, koji određuje tempo privrednog razvoja zemlje. Zaista, u ovom slučaju privredni razvoj pretstavlja u izvesnom stepenu funkciju imigracije, rezultat sve veće potrebe absorbovanja useljenika koji dejstvuje kao snažan stimulans privredne inventivnosti i energije. Prema tome, osnovni zadatak koji je jevrejski narod stavio sebi za cilj, sastojao se u ponovnom uspostavljanju njegove domovine — putem pregrupacije kroz masovnu imigraciju. Tako treba da se oceni borba Izraela za ekonomski razvoj u prvih pet godina njegovog postojanja. Na ovaj način, stanovništvo Izraela u pomenutom periodu povećalo se za 120%. Mada se kapacitet produkcije zemlje nije povećao u istom razmeru, bilo bi nepravilno da se to okarakteriše kao neuspeh. Preseljavanje stanovništva u današnje vreme može brzo da se izvede. Međutim, privredni razvoj nerazvijene i neplodne zemlje iziskuje više vremena. On može da se ubrza, ali njegov prirodni proces ne može da se neograničeno skрати. U sprovođenju ekonomskog razvitka postoji vremenski činilac koji ne može da se izbegne.

Na području industrije, u zemlji je došlo do prave revolucije. Potrošnja električne energije u industrijske svrhe, koja je opšte uzevši karakteristična za porast proizvodnje, povećala se od 1948 godine pa nadalje za 150%. Vrednost ukupne industrijske proizvodnje porasla je od 133 miliona izraelskih funti u 1949 godini na 279 miliona u 1951 godini. Broj rentabilno uposlenih lica u industriji popeo se od 60.000 u 1949 na 125.000 sredinom 1952 godine. Oko 1/4 nacionalnog dohotka Izraela sačinjavaju prihodi od industrije i proizvodnje električne energije.

U 1950 godini donet je zakon za potsticanje investicije kapitala. Sada postoje dva oblika investiranja: putem privatnog stranog kapitala u zajednici sa lokalnim novčanim sredstvima, na bazi polapola između stranih investitora i „Histadrut“-ovih kooperativnih preduzeća. U nekim slučajevima sindikalna preduzeća učestvuju čak sa apsolutnom većinom deonica. Skoro sve ključne industrije u kojima učestvuje strani kapital, pripadaju ovom drugom tipu investiranja (industrija cementa, metalna industrija, automobilske gume

Novosagrađeno naselje na obali Tiberijanskog jezera

itd.). Na taj način obezbeđuje se javna kontrola i potrebna mera ekonomskog planiranja i pored investiranja privatnog kapitala čiji se priticaj traži i potstiče.

Pored toga postoji investicioni centar vlade koji vrši funkciju pravilnog kanalisanja investicionog kapitala. Takva saradnja u sprovođenju industriskog razvoja dala je dosada zadovoljavajuće rezultate.

Znatno proširenje domaćeg tržišta, koje je usledilo kao rezultat masovne imigracije, izvršilo je težak pritisak na proizvodnju lokalne industrije. Međutim, Izrael mora izvozom svojih proizvoda da obezbedi strana devizna sredstva koja su mu potrebna za kupovinu većine

potrebnih sirovina za industriju i za uvoz velikog dela namirnica. Zatvaranje njegovih prirodnih tržišta u susednim zemljama usled ekonomske blokade arapskih država dovelo je do pronalazaženja novih, mada udaljenih tržišta.

U izvozu Izraela sada se pojavljuju različiti industriski proizvodi kao što su: brušeni dijamanti, tekstil, voćni sokovi, prerađevine od citrusa, automobili od uvezenih sastavnih delova, farmaceutski proizvodi, vino i slatkiši, veštački zubi i precizni instrumenti.

Otkriće nalazišta ruda u južnom predelu u Negevu, i preduzimanje istraživačkih radova u rejonima gde prethodna ispitivanja pokazuju postojanje prirodnih bogatstava, otvaraju nove mogućnosti privrednog razvoja u budućnosti. Vađenje nekih ruda, kao što su fosfati, već je počelo. U Negevu su pronađene velike naslage fosfatnih stena koje će moći, prema procenama, da daju 1—2 miliona tona superfosfata godišnje za izvoz.

U Mrtvom Moru Izrael ima praktično neiscrpane rezerve potaša, magnezijuma, bromove i ostalih soli. Preduzeće „Palestine Potash Co.“, koje se nalaze kod bibliske Sodome (Sodom) na jugo-zapadnom kraju mora, a čiji je rad bio obustavljen za vreme Oslobođilačkog rata, uz pomoć izraelske vlade pušteno je ponovo u pogon. Pored potaše predviđa se vađenje ostalih bogatih hemiskih sastojaka koje sadrži Mrtvo More. Nedavno je završen put preko stenovite pustinje Negeva, koji spaja Sodom sa gradom Beeršebom.

U prirodne izvore Izraela treba ubrojiti i dosta velike naslage bakarne rude koje su otkrivene u Negevu. Dok se istraživački i probni radovi privode kraju, počele su pripreme za izgradnju postrojenja za vađenje ruda. Predviđa se takođe da će se istraživanje manganove i gvozdene rude koje su pronađene u Južnom Negevu uspešno završiti i da će se uskoro pristupiti eksploataciji ovih nalazišta. Vađenje i eksploatacija visoko kvalitetnog staklenog peska i keramičke gline, koje se vrši u širokim razmerima, takođe je dalo vanredno dobre rezultate.

Na kraju treba pomenuti veoma povoljne izveštaje koje su podneli internacionalni stručnjaci za naftu posle istraživanja naftonosnih terena. Već je dato nekoliko koncesija domaćim i stranim kompanijama u saglasnosti sa nedavno usvojenim zakonom, prema kome sve rudno blago zemlje pripada državi. U toku su geološka i geofizička istraživanja dok će uskoro otpočeti i probna bušenja.

Postavljanje dodatnih električnih generatora u najskorije vreme i izgradnja dve hidrocentrale obezbediće dovoljnu i jeftinu električnu energiju, što će povećati mogućnost daljeg industriskog i poljoprivrednog razvoja, naročito s obzirom na vitalne potrebe za irigacionim radovima.

U zemlji masovne imigracije, kao što je Izrael, građevinska delatnost apsorbuje jedan vrlo velik deo radne snage, kapitala i materijala.

Poljoprivreda — povratak zemlji

Od samog početka jevrejske kolonizacije u Palestini, pre 70 godina, poljoprivredi se pridavala prvenstvena važnost ne samo u ekonomskom pogledu; povratak na zemlju, stvaranje novog tipa jevrejskog seljaka pretstavljalo je jednu od prvih cionističkih težnji. Mnogo je učinjeno za ubrzano naseljavanje zemlje zahvaljujući pionirskom pokretu jevrejskih naseljenika krajem poslednjeg stoleća, pre i posle Prvog svetskog rata. To je doprinelo razvoju zadružnih oblika poljoprivrede koji sada preovlađuju u Izraelu, i stvorilo je princip javnog vlasništva zemlje preko Jevrejskog nacionalnog fonda koji je osnovan na V Cionističkom kongresu održanom 1901 godine; i konačno to je doprinelo da danas ukupno 80% svih poljoprivrednih imanja pripada opštedruštvenom zemljišnom fondu. Tako je biblijska izreka „ne otuđi trajno zemlju“ bila praktično primenjena blagodareći modernim socijalističkim metodama. Može se sa sigurnošću kazati da danas u Izraelu postoje najnapredniji oblici zadrugarstva i socijalističke poljoprivrede na dobrovoljnoj bazi.

Zahvaljujući osposobljavanju širokih područja za obradu i primenu novih metoda kolonizacije, u toku pet godina nezavisnosti Izraela poljoprivredna aktivnost znatno je proširena. Obradive površine povećane su od 1.650,000 dunuma u 1948 na 4 miliona dunuma u 1952 godini. Broj poljoprivrednih naselja povećao se od 365 na 633 sa 4.620 traktora u junu 1952 u poređenju sa 700 traktora krajem 1948.

Proširenje obradivih površina od 1948/49 naovamo dostiglo je visoki procenat od 140%, dok se ukupna površina pod navodnjavanjem udvostručila. Poljoprivredna proizvodnja sada obezbeđuje, izuzevši meso, polovinu prehranbenih potreba Izraela.

Citrusovi plodovi još uvek predstavljaju glavni izvozni artikal zemlje. Posle velike štete koja je naneta proizvodnji citrusa u toku II svetskog rata i oslobodilačkog rata u 1948 godini, ova proizvodnja je sada obnovljena, mada je još uvek ispod ranijeg nivoa. U toku sezone 1952/53 prinos citrusa iznosio je oko 9 miliona sanduka, od čega je više od polovine izvezeno. Gajenje citrusa može se u velikoj meri proširiti povećanjem zasađenih površina.

Borba protiv pustinje — navodnjavanje

Osnovni problem budućeg razvoja poljoprivrede Izraela jeste snabdevanje vodom. Deset godina istraživačkog rada i studija dokazalo je da su vodeni izvori Izraela veći nego što se ranije verovalo. Prema procenama stručnjaka irigaciono područje može se povećati osam puta i na taj način obezbediti potrebe za vodom 4 miliona stanovnika. Negev će prema tome postati plodno područje. Interesantno je, da je ekipa stručnjaka FAO za ispitivanje zemljišta, koja je nedavno istraživala južni Negev, otkrila čitav irigacioni sistem —

mrežu 1700 godina starih, velikih cisterni u kojima su starosedeoci prikupljali kišnicu i na taj način održavali svoja polja zelenim i plodnim. Ovo područje, koje je sada neobrađeno i pusto, bilo je sve do islamske invazije u sedmom stoleću, gusto naseljeno poljoprivrednim stanovništvom. Na njemu je nastala bujna vegetacija. Stručnjaci FAO preporučili su da se ovo tehničko nasleđstvo pažljivo proučava i izrazili svoje ubedenje da će se pomoću modernih metoda kultivisanja područje Negeva moći ponovo osposobiti za uzgoj žitarica, stoke, vinogradarstva i maslina.

Jedan oprezni irigacioni projekat koji je sada završen učiniće revolucionarni preokret u snabdevanju zemlje vodom u toku sledećih nekoliko godina. On će omogućiti da se vodom natapaju široka područja Negeva. Ovim projektom predviđa se dovođenje vode sa Severa, gde je ima dovoljno a malo obradivih površina, na Jug gde je situacija suprotna. Prema ovom projektu snabdevanje vodom vršiće se iz Jordana, severno od jezera Hule, dovođenjem vode u glavni rezervoar u Galileju, gde će se stvoriti veliko veštačko jezero izgradnjom brane u dolini Bet Natufe. Različite faze ovog velikog razvojnog projekta privode se kraju. Isušivanje močvara Hula, gde će se spasiti oko 100.000 dunuma plodnog zemljišta, tesno je povezano sa gore pomenutim projektom. U budućnosti će se stvoriti čitava mreža jezera, koja će potpuno izmeniti izgled ovog područja.

Veliki ideo u širokom preobražaju fizičkog izgleda zemlje imaće i izvršenje velikog plana pošumljavanja, koje je preduzeto od strane Ministarstva poljoprivrede i Jevrejskog nacionalnog fonda. Od 1948 godine naovamo zasađeno je širom zemlje oko 15 miliona stabala, od kojih mnoga na padinama brežuljaka da bi se sprečilo odronjavanje zemljišta, i pored autostrada u području Negeva. 1952 godine otpočelo je sađenje velike šume na području od 30.000 dunuma u jerusalimskim brdima. To će biti „Šuma mučenika“, kao uspomena na 6 miliona Jevreja — žrtava nacističkog terora.

Plan poljoprivredne izgradnje, predviđa osnivanje 200 do 250 novih naselja u toku sledećih pet godina. Očekuje se da će 1957 godine poljoprivredno stanovništvo Izraela dostići oko pola miliona duša, tj. jednu četvrtinu predviđene cifre od 2 miliona stanovnika.) Sa jednim takvim povećanjem poljoprivrednog stanovništva i područja, uvođenjem novih kultura, napretkom u irigaciji, osposobljavanjem zemljišta za obradu, razvojem odgoja ovaca koji pruža povoljne izgleda i koje je već uspešno započeto, proširenjem industrije đubriva i intenzivnijom poljoprivrednom proizvodnjom — Izrael će moći skoro da podmiruje svoje potrebe snabdevanja hranom. Severni Negev biće pretvoren u žitnicu Izraela, dok će južni, pored svojih prirodnih lepota, sa svojom divljom i impresivnom konfiguracijom zemljišta, postati rezervoar rudnog bogatstva i čvrsta osnova za proširenje industrije Izraela. Vodena rezerva Galileje obezbediće osnovne irigacione potrebe zemlje.

Izrael danas prolazi kroz najteže faze svog brzog razvoja. Razvoj je u punom jeku; on zahteva velike napore koji međutim još

nisu dali one rezultate koji se mogu očekivati u budućnosti. U toku budućih pet godina izvršenje glavnih planova razvitka moćiće pokazati stvarni napredak Izraela. Može se sa sigurnošću predvideti da će Izrael u 1957 godini biti mnogo bliže cilju uspostavljanja čvrste privrede; mnoge današnje nevolje i oskudice, pašće u zaborav i zemlja će moći sa većim poverenjem da gleda u budućnost.

Pokušao sam da dam kratak pregled najistaknutijih obeležja demografskog i ekonomskog razvoja Izraela u toku poslednjih pet godina. Ovo je daleko od toga da bude jedna iscrpna slika, čak i ovih naročitih aspekata velikog dela koje je dosada ostvareno u cilju ponovnog uspostavljanja stare jevrejske domovine. Ovaj pregled ostavlja po strani raznovrsnu aktivnost i uspehe koji zadivljuju na mnogim drugim poljima — kulturni život i vaspitanje, ponovno oživljavanje hebrejskog jezika, nova književnost, napredak u naučno-istraživačkom radu i višem školskom obrazovanju, razvitak umetnosti, razvoj sportova, mlada izraelska armija koja svojom ulogom i rezultatima ne služi samo kao odbranbena snaga nego i kao efektivni instrumenat za uključivanje hiljade mladih imigranata u socijalni i kulturni život zemlje, brzi razvoj trgovačke mornarice koja je doprinela preobražaju Izraela u pomorsku zemlju. Nisu dotaknuti ni ustavni okviri, demokratske samoupravne ustanove, te novi zakonodavni i sudski sistem, radnički pokret s njegovim vanrednim uspesima, organizacija važnih zdravstvenih službi kao i mere socijalnog osiguranja. Drugi značajan aspekt izraelskog preporoda pretstavlja odnos nove države prema diaspori i obratno. Ova široka panorama dinamične stvarnosti i novi život Izraela, ne mogu se opisati u okviru uskih granica jednog članka. Ova opšta slika može da pruži kako negativne tako i pozitivne karakteristike ove dramatične borbe drevnog naroda da ponovo stekne svoju staru domovinu, koja se nalazi u geografski i politički važnom, zapuštenom kutu Azije. Možda je bilo grešaka u planiranju, nedostataka u radu, privremenih neuspeha i propusta. Međutim, nikakve aktivnosti ljudi, čak i u slučaju kada se radi pod povoljnijim uslovima, ne može biti bez propusta. Niko nije izuzet od nevolja iskušenja i grešaka.

Izrael i arapski susedi

Spoljna politika nove Izraelske države, koja ima za cilj miroljubivu saradnju i razvitak prijateljskih veza sa svim miroljubivim narodima u okviru Ujedinjenih Nacija, stalno je nailazila na opstrukciju arapskih suseda. Ostaje kao osnovno pitanje i dalje, da li će činjenica da Izrael postoji biti već jednom i zauvek prihvaćena od strane arapskih suseda, kao što je bila prihvaćena od ostalog civilizovanog sveta. Nažalost, arapske države još uvek pokušavaju da pomoću ekonomske blokade, pograničnih incidenata i političkog pritiska postignu ono što nisu uspele agresivnim ratom. Dalje održa-

vanje neprijateljstva i ratnog pritiska od strane Arapa, može da nanese više štete njima samima nego Izraelu. Njihov uporan i nekonstruktivni stav po pitanju arapskih izbeglica sprečava zadovoljavajuće rešenje ovog bolnog problema i veštački produžava ljudsku bedu. Treba konačno uvideti da će se Izrael odlučno suprostaviti svakom pokušaju da se forsira jednostrano rešenje, koje po svojim posledicama ne bi bilo samo nerazumno nego čak i opasno po mir na Srednjem Istoku.

Zapadne sile ipak mogu nešto ili čak i mnogo da učine potstičući arapske zemlje na saradnju za miroljubive ciljeve. Nema opravdanih arapskih zahteva, a koji bi mogli biti zadovoljeni na štetu životnih interesa Izraela. Postoje li neki važni problemi koji zahtevaju rešenje, oni mogu biti rešeni jedino ako arapske zemlje konačno prestanu sa tvrdokornim protivljenjem mirovnim pregovorima sa Izraelom. Potpuno je iluzorno očekivati da bi bilo kakav pokušaj slabljenja izraelske države mogao poslužiti tome cilju. Istorija Srednjeg Istoka, a naročito izvesni događaji u toku Drugog svetskog rata, dokazuju potpun neuspeh pokušaja da se Arapi smire na račun žrtvovanja jevrejskih interesa. Žrtvovati izraelske interese zbog toga, značilo bi jedino narušiti stabilnost na Srednjem Istoku i ugroziti mir na ovom važnom području. Međutim, ako arapske zemlje za sada ne žele da pruže ni sebi ni Izraelu prednosti dobrih susedskih odnosa, uprkos prirodnim zajedničkim interesima, Izrael će još jednom dokazati kako su besmislene pretpostavke o nedostatku njegove izdržljivosti, koje — barem što se cionizma tiče — pokazuju tradicionalno neshvatanje političke stvarnosti.

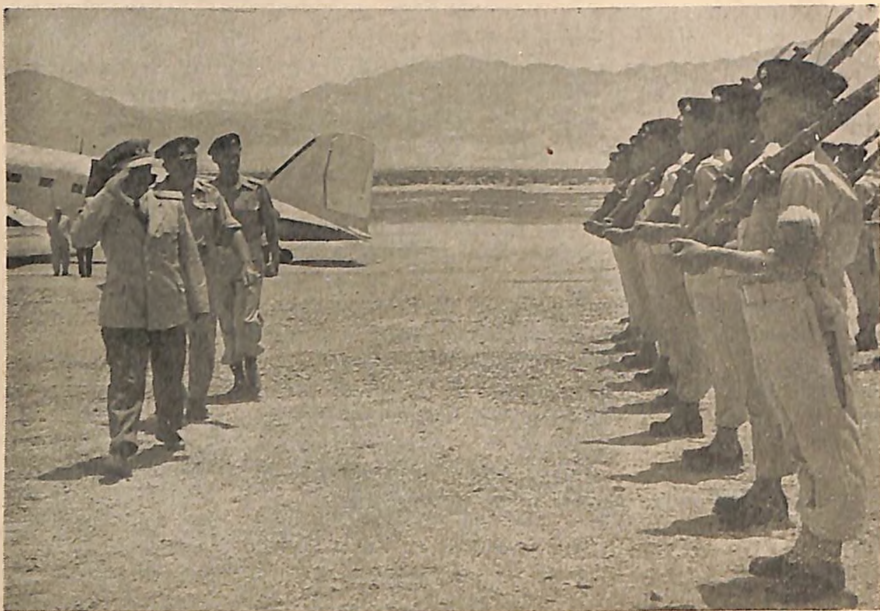
Izrael i jevrejska diaspora

Postanak izraelske države izazvao je veliko oduševljenje jevrejskih zajednica širom celog sveta i osećanje duboke odanosti svom narodu. Ovo jednodušno oduševljenje svih Jevreja, ma gde se nalazili, jasno pokazuje da ponovno uspostavljanje jevrejske domovine pretstavlja ostvarenje vekovnih težnji ovog raseljenog naroda i da ono neosporno zadovoljava jednu istorisku nužnost. Nezavisna država Izrael postala je izvor ponosa za Jevreje širom sveta, bez obzira da li su cionisti ili ne. Ona je postala činilac psihološke „normalizacije“ u životu Jevreja, koji su sada stavljeni u ravnopravni položaj sa svim ostalim etničkim manjinama čije nacionalno poreklo može da bude istovetno sa nekom savremenom nacijom koja može teritorijalno da se identifikuje. Ona daje mogućnost svim Jevrejima da se slobodno odluče da li će doći u jevrejsku domovinu.

Međutim, velika većina Jevreja živi danas izvan države Izrael i niko nije u stanju da sagleda koliko će oni tamo ostati. Ipak, ono ne mora da znači vraćanje na ideju o „odabranosti“ jevrejskog naroda kojom se predviđala jedinstvena istoriska sudbina i tačno od-

ređen karakter svih Jevreja širom sveta. No svest o jevrejskom jedinstvu niti se može poreći niti će biti pobijena. I jedno i drugo predstavlja društvenu stvarnost i pitanje osnovnih i prirodnih ljudskih prava.

Država Izrael, i pored toga što se njen osnovni zadatak koji se sastoji u koncentraciji što većeg broja Jevreja u nedavno stvo-

Sef jugoslovenske vojne delegacije obilazi počasnu četu prilikom dolaska na aerodrom u Lodu.

renoj državi, predstavlja i kulturni centar za sve Jevreje u svetu. Učenjem hebrejskog jezika, jevrejske istorije i čuvanjem trajnih vrednosti judaizma u celoj diaspori, dugogodišnje duhovno nasleđe može da se sačuva za buduća pokolenja. Daleko od toga da predstavlja faktor smetnje u međunarodnom životu, ova osobenost jevrejskog života može, baš naprotiv, u slobodnom i miroljubivom svetu biti elemenat međunarodnog razumevanja i harmonije.